

سومین برنامه ملی توسعه آمار کشور (۱۳۹۶-۱۴۰۰)

پیشنیس سومین برنامه ملی توسعه آمار کشور با رویکرد نهادینه‌سازی تحول بنیادین در نظام آماری که با همکاری مرکز آمار ایران و دستگاه‌های اجرایی تهیه شده است، در جلسه مورخ ۱۳۹۷/۷/۲۵ شورای هماهنگی و تلفیق برنامه ملی توسعه آمار کشور با حضور اعضای کمیسیون تخصصی شورای عالی آمار و نماینده انجمن آمار ایران بررسی و اصلاح شد، که پس از تکمیل و تأیید نهایی در جلسه آتی شورای هماهنگی و تلفیق، برای تصویب نهایی به شورای عالی آمار ارسال خواهد شد.

از سال ۱۳۸۳ و هم‌زمان با تنظیم لایحه برنامه چهارم توسعه اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، رویکرد جدیدی در نگرش به نظام آماری در میان برنامه‌ریزان و تصمیم‌گیران کشور ایجاد شد و برای اولین بار نظام آماری نیز به طور مستقیم به متن قانون برنامه‌های توسعه کشور راه یافت. در نتیجه‌ی این رویکرد، ماده ۵۶ قانون برنامه چهارم توسعه، مختص نظام آماری کشور مورد تصویب قرار گرفت که در راستای اجرای آن، تهیه و تدوین اولین برنامه ملی آمار (۱۳۸۴-۱۳۸۸) نیز در دستور کار دولت قرار گرفت. با تصویب برنامه ملی آمار در شورای عالی آمار و عملیاتی شدن احکام اجرایی برنامه مذکور، اقدامات مطلوبی در ساماندهی نظام آماری کشور صورت پذیرفت و نقش بی‌بدیل آمار و اطلاعات با کیفیت در تهیه و ارزیابی برنامه‌های توسعه کشور آشکارتر گردید تا جایی که جایگاه نظام آماری کشور در برنامه‌های توسعه کشور مورد تثبیت قرار گرفته و بیشتر از قبل تقویت شد و مرکز آمار ایران نیز مرجع رسمی تهیه، اعلام و انتشار آمارهای رسمی در نظام آماری کشور تعیین گردید.

دومین برنامه ملی آمار (۱۳۹۰-۱۳۹۴)، پس از ابلاغ سند چشم‌انداز بیست ساله کشور است و در اجرای بند ب ماده ۵۴ قانون برنامه پنج ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران تهیه شد تا بسترهای لازم برای ارتقای وضعیت نظام آماری کشور در سطوح ملی و بین‌المللی را فراهم آورد.

با اجرای کامل و دقیق این برنامه، انتظار می‌رفت ضمن رفع مشکلات و موانع گذشته، آمارهای مورد نیاز برنامه‌ریزان و تصمیم‌سازان کشور برای تهیه و ارزیابی برنامه‌های توسعه نیز با کیفیت مطلوب تولید شود، علی‌رغم دستیابی به برخی توفیقات و دستاوردها، بخش مهمی از اهداف اولین و دومین برنامه ملی آمار کشور به دلیل مواجهه با مشکلات ساختاری، کمبود اعتبارات و ضعف در ایجاد هماهنگی‌های لازم تحقق نیافتند. با این حال اقدامات برجسته‌ای در این خصوص صورت گرفته است که در مقایسه با گذشته قابل تقدیر ولی در مقایسه با کشورهای پیشرو و نیازهای کشور، تناسب چندانی ندارد. بعلاوه سرعت نوین‌سازی نظام آماری کشور، کند و بطئی است و تعریف، تضمین و ظرفیت‌سازی قانونی و اداری و پیاده‌سازی برنامه و ایجاد امکانات و ابزارهای اجرایی برای نوین‌سازی نظام آماری کشور در همه ابعاد و در همه ارکان حاکمیت، دستگاه‌های اجرایی و نهادهای غیردولتی، ضروری و فوریت تام دارد.

در اجرای ماده ۱۰ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، سومین برنامه ملی توسعه آمار کشور (۱۳۹۶-۱۴۰۰) با رویکرد نهادینه‌سازی تحول بنیادین در نظام آماری کشور توسط مرکز آمار ایران و با همکاری دستگاه‌های اجرایی، تهیه و تدوین شده است. در تدوین این برنامه، ابتدا عملکرد نظام آماری کشور طی سال‌های اجرای دومین برنامه ملی توسعه آمار و همچنین نقاط قوت و ضعف، تهدیدها و فرصت‌های پیش روی آن مورد بررسی و ارزیابی دقیق قرار گرفت. سپس با تشکیل کارگروه‌های تخصصی و مشارکت دستگاه‌های اجرایی، چشم‌انداز و ماموریت نظام آماری و همچنین اهداف و راهبردهای کلان نظام آماری برای درج در برنامه سوم ملی توسعه آمار کشور تعیین شد و به منظور اجرائی شدن این راهبردها، برنامه‌های توسعه نظام آماری کشور در محورهای اصلاح قوانین، مقررات و تشکیلات نظام آماری، تولید آمار و استقرار نظام آمارهای ثبتی مینا، محاسبات ملی و شاخص‌های کلان، فناوری اطلاعات، پژوهش و آموزش آمار، نظارت و مدیریت کیفیت آمار و ترویج و اشاعه اعتماد عمومی آمار و گسترش آمارهای ملی و بین‌المللی با همکاری دستگاه‌های اجرایی تدوین شده است. این برنامه پس از بررسی و تأیید شورای هماهنگی و تلفیق برنامه ملی توسعه آمار کشور به تصویب شورای عالی آمار خواهد رسید.

محسن محمدزاده

نماینده انجمن آمار در شورای هماهنگی و تلفیق برنامه ملی توسعه آمار کشور